የዕሥራ ምዕቱ (፳፩) ዓመተ ምሕረት
“ዓቢይ ጾም” – “የሁዳዴ ጾም”

ፈጣሪያችንና አምላካችን÷ ጌታችንና መድኃኒታችን÷
ካህን፡ ሊቀ ካህናታችንና ንጉሥ፡ ንጉሠ ነገሥታችን
ኢየሱስ ክርስቶስ፡
ለእኛ፡ ለኹላችን ሲል፡ የጾመውን ጾምና የጸለየውን ጸሎት÷
ያስተማረውን ትምህርትና ያደረጋቸውን ተአምራት÷
የደረሰበትን ፈተናና የታገሣቸውን መከራዎች እያስታወስን፡
እኛ ኹላችን፡ የእርሱን ፈለግ ተከትለን፡
እነዚህን የሃይማኖት ምግባራት፡ በእየራሳችን ፈቅደን፡
በነፍስ÷ በሥጋና በመንፈስ እየፈጸምን የምንሳተፍበትን፡
የዘንድሮውን “ዓቢይ ጾም” – “የሁዳዴ ጾም” የምንለውን፡ ታላቁ ጾማችንን፡
እነሆ፡ በያለንበት ለመቀበል ስላበቃን፡
ልዑል እግዚአብሔርን እናመሰግነዋለን፡፡

\+ + +

በኢትዮጵያ ላላችሁትና በመላው ዓለም ለተበተናችሁት፡
ኢትዮጵያውያንና ኢትዮጵያውያት!

የተለመደው ኢትዮጵያዊ ሰላምታችን ይድረሳችሁ፡፡

ከ“ጾመ ኢትዮጵያ” ጋር ተያይዞ የመጣልንን፡ ይህን የ“ዓቢይ ጾም” (የሁዳዴ ጾም) ጊዜ፡ ዓቅማችንና የኑሮአችን ኹኔታ በፈቀደልን መጠን፡ በዚያው በጀመርነው፡ በ“ጾመ ኢትዮጵያ” መንፈስና ሥርዓተ ጸሎት ቀጥለን እናከናውነው ዘንድ፡ ይኸው ቀርቦልናል፤ እኛም ኹላችን፡ በነቃና በታጠቀ የኹለንተና አቋም ተቀብለን፡ በአግባቡ ልናስተናግደው እንደተዘጋጀን እናምናለን፡፡

ከዋናው ጾም መግቢያ በፊት፡ “መርዓዊ” ከሚባለው፡ ከየካቲት ፪ እሑድ፡ እስከ ፳፪ ቅዳሜ እና “ዘወረደ” ወይም፡ “ጾመ ሕርቃል” ከሚባለው፡ ከቅበላው የካቲት ፳፫ እሑድ፡ እስከየካቲት ፳፱ ቅዳሜ፡ ፳፱ ዓ. ም. ከሚገኙት፡ ኹለት ሳምንታት አንሥቶ፡ እስከትንሣኤ በዓል ድረስ ባሉት ወራት የሚዘመረው፡ የየሳምንቱ ምስባክ እና የሚነበቡት ምንባቦች፡ ከሳምንታቱ ስያሜዎችና የትርጓሜ ሓተታዎች ጋር፡ በየአርእስቱና በየመልኩ ተሰናድተው ለአገልግሎት ቀርበዋል፡፡

ከእነዚህም ጋር፡ የሥርዓተ ጾሙንና ጸሎቱን ጽሑፍ÷ የዜማዎቹንም ሸክላ የያዘው ክታብ፡ በዚህ የጎዋ ሰሌዳ ዋና ገጽ ላይና በዚህ ርእስ ግርጌ ስለሚገኙ፡ ኹሉንም እየከፈታችሁ እንድትጠቀሙባቸው ጋብዘናችኋል፡፡

መዋዕለ ጾሙ፡
መልካሙን የንስሓ ፍሬያችንን አበርክተን÷
የበለጠውንም የመንፈስ ቅዱስ ጸጋ ተቀብለን፡
ብርሃነ ትንሣኤውን ለማክበር የምንበቃበት ይኹንልን!
አሜን፡፡

\+ + +

የዓቢይ ጾም ሰንበታትና ሰሙናት፡፡

እንደንዑሳን በዓላት ተቈጥረው የሚከበሩ፡ በጾም ወራት የሚውሉ፡ ሰንበታት አሉ፤ እነዚህም፡ "ዓቢይ ጾም"÷ ወይም፡ በሕዝባዊ አነጋገር፡ "ሁዳዴ" የሚባለው ጾም፡ ከመግባቱ በፊትና ከገባ በኋላ ያሉት፡ የእሑድ ሰንበታትና ከእነርሱ ጋር የተያያዙት ሳምንታት ናቸው፡፡

ከእነዚህም፡ ቀዳሚዎቹ፡ "መርዓዊ" እና "ዘወረደ" የሚል ስያሜ የተሰጣቸው፡ ሰንበታት ናቸው፤ "መርዓዊ" የተባለው ሰንበት፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ተጽፎ እንደሚነበበው፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዕለተ ዓርብ የሚቀበለው የመስቀል መከራ፡ ለእርሱ፡ የሙሽርነቱ የሠርግ በዓል ስለኾነ፡ ይህችን ጽዋውን፡ እንደአርበኛ ወደሚቀበልባት፡ ወደኢየሩሳሌም የጀመረውን ጉዞ የሚያዘክረውና ከ"ጾመ ኢትዮጵያ" ቀጥሎ ያለው ዕለተ እሑድ ሲኾን÷ የዓቢይ ጾም መግቢያና ለ"ጾመ ሕርቃል" ሰኞ ዋዜማ የኾነው፡ ተከታዩ ዕለተ እሑድ፡ "ዘወረደ" ("ቅበላ") የተባለው ነው፡፡ ስለእነዚህና ከዚህ በኋላ ተያይዘው ስለሚቀጥሉት፡ "ቅድስት"÷ "ምኵራብ"÷ "መፃጉዕ"÷ ደብረ ዘይት"÷ "ገብር ኄር" እና "ኒቆዲሞስ" ስለተባሉት የእሑድ ሰንበታት፡ ከዚህ የሚከተሉት አጫጭር መግለጫዎች፡ በመጠኑም ቢኾን ያብራሩላችኋል፦

መርዓዊ፡፡

<u>ከየካቲት ፪ እሑድ፡ እስከ ፰ ቅዳሜ÷ ፳፻ ዓ. ም. ያለው ሳምንት፡፡</u>

በግእዝ፡ "መርዓዊ" ማለት፡ "ሙሽራ" ነው፡፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ራሱን፡ በሙሽራ መስሎ ተናግሩዋል፤ ይህም፡ *"የዮሐንስ ደቀ መዛሙርት፡ ወደእርሱ ቀርበው፡ 'እኛና ፈሪሳውያን፡ ብዙ ጊዜ የምንጦመው÷ ደቀ መዛሙርትህ ግን የማይጦሙት፡ ስለምንድር ነው?' አሉት፤ ጌታችን ኢየሱስም፡ እንዲህ አላቸው፡ 'ሚዜዎች፡ ሙሽራው፡ ከእነርሱ ጋር ሣለ፡ ሊያዝኑ ይችላሉን? ነገር ግን፡ ሙሽራው፡ ከእነርሱ የሚወሰድበት ወራት ይመጣል፤ በዚያ ጊዜም ይጦማሉ፡፡"* ደግሞም፡ *"በዚያን ጊዜ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት፡ መብራታቸውን ይዘው፡ ሙሽራውን ሊቀበሉ የወጡ፡ ዐሥር ቈነጃጅትን ትመስላለች!"* በሚሉት ቃሎቹ ይታወቃል፡፡

መንፈስ ቅዱስን የተመሉ ቅዱሳን ጻድቃንም፡ እርሱን፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን፡ በሙሽራ መስለው ተናግረዋል፤ ለዚህም፡ መጥምቁ ዮሐንስ፡ *"እናንተ፡ 'እኔ፡ ክርስቶስ አይደለሁም፤ ነገር ግን፡ ከእርሱ በፊት ተልኬአለሁ!' እንዳልሁ፡ ራሳችሁ ትመሰክሩልኛላችሁ፡፡ ሙሽራይቱ ያለችው እርሱ፡ ሙሽራ ነው፤ ቆሞ የሚሰማው ሚዜው ግን፡ በሙሽራው ድምፅ፡ እጅግ ደስ ይለዋል፤ እንግዲህ፡ ይህ ደስታዬ ተፈጸመ፤ እርሱ፡ ሊልቅ÷ እኔ ግን፡ ላንስ ያስፈልጋል፡፡"* ብሎ የተናገረው ቃል፡ አንዱ ማስረጃ ይኾናል፡፡

ስለዚህ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ወደፊት፡ በዕለተ ዓርብ እንዲቀበለው፡ የሚጠብቀው መከራ፡ ለእርሱ፡ እንደሙሽርነት በዓል÷ መስቀሉም፡ እንደሠርግ አዳራሽ ተደርጎ፡ ትንቢቱ፡ በቅድሚያ፡ በቅዱሳን ነቢያት ስለተነገረና በቅዱሳት መጻሕፍት ስለተጻፈ፡ ከ"ጾመ ኢትዮጵያ" (ከነነዌ ጾም) በፊት ያለው፡ ዕለተ እሑድ ሰንበት፡ "መርዓዊ" ተብሏል፡፡

በዚያች የሰንበተ ክርስቲያን እሑድ የሚዘመረው ምስባክ፡ ከዳዊት መዝሙራት፡ *"ወውእቱሰ፡ ከመ <u>መርዓዊ፡</u> ዘይወጽእ እምጽርሑ፤ ይትፌሣሕ፡ ከመ ጸርብጎ፡ ዘይሜርድ ፍናኖቶ፤ እምአጽናፈ ሰማይ፡ ሙጻኡ፤"* የሚለው ነው፡፡

"እርሱም፡ እንደ<u>ሙሽራ፡</u> ከእልፍኙ ይወጣል፤ እንደአርበኛም፡ በጉዞው ሊፋጠን ደስ ይለዋል፤ መውጫውም፡ ከሰማይ ዳርቻ ነው!" ተብሎ የሚተረጐመው፡ ይህ ቃል፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዕለተ ዓርብ፡ በሕማማተ መስቀሉ የሚቀበላትን፡ የሙሽርነት ጽዋ መከራውን፡ አጣጥሞ ወደሚጨልጥባት፡ ወደኢየሩሳሌም የጀመረውን፡ ያን የግሥጋሜ ጉዞ የሚያከናውነው፡ እንዴት እንደኾነ፡ ያመላክታል፡፡

ይኸውም፡ አንድ ጀግና አርበኛ፡ ለአገሩና ለማንነቱ÷ ለሚኖርለትም ታላቅ ዓላማ፡ ደሙን እስከማፍሰስ በሚጠይቅ መሥዋዕትነት ተዋግቶ፡ የድል አክሊልን እንዲቀዳጅ ወደሚያበቃው የሰልፍ ሜዳ ለመድረስ፡ በፍጹም ቆራጥነት ከሚያደርገው ጥድፊያ ጋር በማመሳሰል መኾኑን፡ በትንቢቱ ቃል አፈጻጸም ስለታየ ነው።

ይህንም እውነታ፡ እንዲህ የሚለው፡ በዕለቱ የሚነበበው፡ የአዲስ ኪዳኑ የምሥራች ቃል ያረጋግጠዋል፦ *“ጌታችን ኢየሱስ፡ ...ዐሥራ ኹለቱን ደቀ መዛሙርቱን፡ ወደእርሱ አቅርቦ፡ እንዲህ አላቸው፦ 'እነሆ፡ ወደኢየሩሳሌም እንወጣለን፤ ስለሰው ልጅ፡ በነቢያት መጻሕፍት የተጻፈው ኹሉ፡ በእርሱ ላይ ደርሶ ይፈጸማል፤ ለአሕዛብ አሳልፈው ይሰጡታል፤ ይዘብቱበታል፤ ይሰድቡታል፤ ይተፉበታል፤ ይገርፉታል፤ ይገድሉታል። በሦስተኛዪቱም ቀን ይነሣል።'* እነርሱ ግን፡ ከዚህ ንግግሩ፡ ያስተዋሉት ነገር የለም፤ ይህ የተናገረው ቃል፡ ለእነርሱ፡ ተሠውሮባቸው ነበርና፤ ምን እንዳለም፡ አላወቁም።” (ማቴ. ፲፯÷ ፲፰-፲፭፤ ፳፩÷ ፩-፲። ዮሐ. ፫÷ ፲፬-፲፭። መዝ. ፲፰÷ ፭-፮። ሉቃ. ፲፰÷ ፴፩-፴፬።)

ምንባብ፡- ፩ኛ ቆሮ. ምዕ. ፲፫÷ ቁ. ፩-፯፤
ራእ. ምዕ. ፳፩÷ ቁ. ፩-፳፤
ሐዋ. ምዕ. ፲፫÷ ቁ. ፲፮-፳፫።

ምስባክ፡- መዝ. ፲፰÷ ቁ. ፭-፮፤

ወውእቱሰ ከመ መርዓዊ ዘይወጽእ እምጽርሑ፤ ይትፌሣሕ ከመ ያርብህ ዘይሜርድ ፍናዎ፤ እምአጽናፈ ሰማይ ሙጻኡ።

እርሱም እንደሙሽራ ከእልፍኙ ይወጣል፤ እንዳርበኛ፡ በጉዞው ሲፋጠን፡ ይደሰታል፤ አወጣጡ፡ ከሰማያት ዳርቻ ነው።

ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፳፭÷ ቁ. ፲፫።

<u>የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤</u>

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቁጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡ የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ዘወረደ እና ጾመ ሕርቃል።

<u>ከየካቲት ፳፫ እሑድ፡ እስከ ፳፱ ቅዳሜ÷ ፳፻ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።</u>

“ጾመ ሕርቃል” የተባለው የዓቢይ ጾም መግቢያ የኾነው፡ የሰኞ ዋዜማ እሑድና ከእርሱ ጋር ተያይዞ የሚቀጥለው ሳምንት፡ በግእዝ፡ “ዘወረደ” ይባላል። “ዘወረደ” የሚለው ቃል፡ “ረ” ላልቶ ሲነገር፡ “ወረደ” ከሚለው የግእዝ ቃል፡ “ረ” ጠብቆ ሲነገር፡ “ወረደ” በሚለው ኢትዮጵያኛው ቃል ይተረጐማል። “ዘወረደ” ማለትም፡ “በልዩ ልዩ መልክ መውረድን” ያመለክታል።

“ያ፡ በሰማያት የሚኖረው፥ በእሳትና መብረቅ፥ በከባድ ደመናና ነጐድጓድ፥ በበረታ የቀንደ መለከትም ድምፅ፡ ወደምድር የወረደውና በሙሴ መሪነት፡ በምድረ በዳ ለሚጓዙት የእስራኤል ልጆች፡ በሲና ተራራ የተገለጠው፡ እኛ ኢትዮጵያውያን፡ 'እግዚአብሔር' ብለን የምንጠራው ፈጣሪና የማይታየው አምላክ፡ በመጨረሻው ዘመን፡ በቅድስት ድንግል ማርያም ማኅፀን ሰው ኾኖና በበረት ተወልዶ፥ የመስቀል መከራን ተቀብሎና ሞቶ፥ ተቀብሮና ተነሥቶ፡ ፍጥረተ ዓለሙን፡ ከዲያብሎስ አገዛዝ፥ ከኃጢኣት ቀንበርና ከሞት ፍዳ ሊያድን፡ ከሰማየ ሰማያት ወረደ!” ለማለት፥ ደግሞም፡ ሙሴ፡ በኢየሱስ ክርስቶስና በድንግል ማርያም ምሳሌ፡ ከእግዚአብሔር የተሰጡትን ቃላት፥ ትእዛዛት እና/ወይም፡ ጽላት ይዞ፡ ከሲና ተራራ ወደእሥራኤል ሕዝብ የመውረዱን ዝክረ ነገር ለማስታወስ፡ “ዘወረደ” ተብሏል፡፡

ይህም፡ በብሉዩ ኪዳን፡ *“እግዚአብሔርም፡ በሲና ተራራ ላይ፡ ወደተራራው ራስ ወረደ! ...ሙሴም፡ ወደሕዝቡ ወረደ፤ እግዚአብሔር ያለውንም ቃል ነገራቸው፡፡ ...ኹለቱንም የምስክር ጽላቶች፡ በእጁ ይዞ፡ ከተራራው ወረደ፡፡”፥ በአዲሱም ኪዳን፡ “ወአልቦ ዘዓርገ ውስተ ሰማይ፥ ዘእንበለ ዘወረደ እምሰማይ፡ ወልደ እጓለ እመሕያው፡፡”* ማለትም፡ *“በሰማይ ከሚኖረውና ከሰማይ ከወረደው የሰው ልጅ በቀር፡ ወደሰማይ የወጣ፡ ማንም የለም!”* በሚለው የቅዱሳት መጻሕፍት ቃል ታውቋል፡፡ ይኸው እሑድ፡ በሕዝባዊ ስያሜ፡ “ቅበላ” ይባላል፡፡ (ዘጸ. ፲፱፥ ፳-፳፭፤ ፴፪፥ ፩-፲፭፡፡ ዮሓ. ፫፥ ፲፫፡፡)

ከዚህ እሑድ ጋር ተያይዞ ያለው ሳምንት፡ “ጾመ ሕርቃል” እንደሚባል፡ ከላይ ተገልጿል፤ ይህ ስያሜ፡ ለዚህ ሳምንት የተሰጠበት ምክንያት፡ በሚከተለው አጭር ሓተታ ይጠቃለላል፡፡ በ፯ኛው ምዕት ዓመተ ምሕረት፡ የተነሣው የፋርስ ገዢ፡ በተንባላት (በእስላሞች) እየታገዘ፡ ኢየሩሳሌምን ወርሮ ይዞ፥ አብያተ ክርስቲያናትን አፍርሶና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበትን ቅዱስ መስቀሉን ወስዶ፡ በዚያ የሚኖሩ ክርስቲያኖችንና ከተማቸውን ሊገዛ ሞክሮ ነበር፤ ይኹን እንጂ፡ ሕርቃል (Heraclius) የሚባለው የሮም (የቍስጥንጥንያ፥ ቢዛንታይን) ክርስቲያናዊ ቄሣር፡ ከዚህ አገዛዝ ነጻ እንዲያወጣቸው፡ ካህናቱም፥ ምእመናኑም፡ በጠየቁት መሠረት፡ እነርሱ፡ በጾም፡ በጸሎታቸው ተባብረውት፡ ይኸው ቄሣር፡ በ፮፻፴ ዓ.ም. በሠራዊቱ ኃይል ደርሶላቸው፡ ጠላታቸውን፡ ድል ስለነሣላቸው፥ ከተማዪቱንና ቅዱስ መስቀሉንም ስላስመለሰላቸው፡ ለዚያ ድል መታሰቢያ ይኾን ዘንድ፡ ጾማቸውን፡ “ጾመ ሕርቃል” ብለው ሠየሙት፤ ይህም ጾም፡ እንዳይዘነጋ፡ ከዓቢይ ጾም ጋር ቀዳሚ ኾኖ እንዲጾም፡ የቀደሙት አበው ስለወሰኑ፡ የምንጾመው፡ በዚህ ምክንያት መኾኑን ልታውቁት ይገባል፡፡

ምንባብ፡-	፩ኛ ጢሞ. ምዕ. ፮፥ ቁ. ፫-፲፫፤ ያዕ. ምዕ. ፬፥ ቁ. ፩-፲፤ ሓዋ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፩-፲፩፡፡
ምስባክ፡-	መዝ. ፲፰፥ ቁ. ፭-፮፤
ተቀነዩ ለእግዚአብሔር በፍርሃት፤ ወትሓሠዩ ሎቱ በረዓድ፤ አጽንዕዋ ለጥበብ፡ ከመ ኢይትመዓዕ እግዚአብሔር፡፡	ለእግዚአብሔር በፍርሃት ተገዙ፤ በእርሱም፡ ፍጹም ደስ ይበላችሁ፤ ከእግዚአብሔር ቍጣ ለመዳን፡ ጥበብን አጽንታችሁ ያዙ፡፡
ወንጌል፡-	ማቴ. ምዕ. ፮፥ ቁ. ፲፮-፳፬፡፡

<u>የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤</u>

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቍጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ፡፡

ቅድስት።

<u>ከየካቲት ፴ እሑድ፡ እስከመጋቢት ፮ ቅዳሜ÷ ፳፻ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።</u>

ለመደበኛው የጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ “ጾመ አርብዓ”፡ መነሻ የኾነው፡ የመጀመሪያው እሑድ፡ “ቅድስት” ይባላል፤ ለእግዚአብሔር ይኾን ዘንድ፡ ተለይቶ የተቀመጠ÷ የተሰጠ÷ የቀረበ ነገር ኹሉ፡ “ቅዱስ” ስለሚባል፡ ይህች ዕለተ ሰንበት÷ ወይም፡ ሳምንት፡ በሴት አንቀጽ፡ “ቅድስት” ተብላለች።

ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ከጥምቀቱ በኋላ፡ በቆሮንቶስ በረሃ፡ አርባ መዓልትና አርባ ሌሊት የጾመውን ጾም በማስታወስ፡ እኛም፡ እርሱ ባስተማረን መንገድ እንጸማት ዘንድ፡ “የጌታ ጾም” ተብላና ተለይታ የተሰጠችን ጾም መኾኗን ለማመልከት÷ እንዲሁም፡ *“ቅዱስ”* የኾነውን አምላክ፡ ቃሉን ተከትለን፡ እኛም፡ እያንዳንዳችን፡ እየራሳችንን፡ በቅድስና አጽንተን ለማኖር፡ ግዳጅ ያለብን መኾኑን ለማሳሰብ፡ “ይህች ዕለተ ሰንበተ እሑድ÷ ይህች ሳምንትና ይህች አርባ ቀን፡ ለእግዚአብሔር የተለየች ናት” ለማለት፡ “ቅድስት” ተብላ ተሰይማለች።

ይህም፡ *“ወበከመ ጸውዐክሙ ቅዱስ ውእቱ÷ አንትሙኒ፡ ኩኑ ቅዱሳነ፡ በሁሉ ግዕዝክሙ! እስመ ጽሑፍ፡ ዘይብል፡ 'ኩኑ ቅዱሳነ፡ እስመ ቅዱስ አነ!'”* ማለትም፡ *“የጠራችሁ፡* እርሱ፡ እግዚአብሔር፡ *ቅዱስ እንደ ኾነ፡ እንዲሁ፡ እናንተም፡ በአኗኗራችሁ ኹሉ፡ ቅዱሳን ኹኑ! 'እኔ ቅዱስ ነኝና፡ እናንተም፡ ቅዱሳን ኹኑ!' የሚል ቃል ተጽፏልና።”* ደግሞም፡ *“እስመ ኢጸውዐነ እግዚአብሔር፡ ለርኵሰ፡ ዘእንበለ ለቅድሳት፤”* ማለትም፡ *“እግዚአብሔር፡ ለቅድስና እንጂ፡ ለርኵሰት አልጠራንምና።”* በሚለው የአምላክ ቃል ታውቋል።

ኹለንተናችንን፡ ከክፋቱ ዓለም ለይተን፡ ራሳችንን፡ በጸም በመቀደስ፡ ሰውነታችንን፡ ለእግዚአብሔር ብቻ ልናስገዛ የሚገባን መኾኑን፡ ቀደም ብለው ከተጠቀሱት ቃላት ጋር፡ በዚህች ዕለተ ሰንበት የሚዘመረው÷ የሚሰበከውና የሚነበበው፡ ከዚህ የሚከተለው፡ ሌላው፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባብ፡ እንዲህ እያለ ያስረዳናል፦

፩ኛ፡ *“ተቀነዩ ለእግዚአብሔር በፍርሃት፤ ወተሐሠዩ ሎቱ በረዓድ፤ አጽንዕዎ ለጥበብ፡ ከመ ኢይትመዓዕ እግዚአብሔር።”* ማለትም፡ *“ለእግዚአብሔር፡ ስለእርሱ፡ ደስ ብሏ ችሁ፡ በፍርሃትና በረዓድ ተገዙ! እንዳይቈጣም፡ ተግሣፁን ተቀበሉ!”*

፪ኛ፡ *“ለኹለት ጌቶች መገዛት የሚቻለው፡ ማንም የለም፤ ወይም፡ አንዱን ይጠላል÷ ኹለተኛውንም፡ ይወድዳል፤ ወይም፡ ወደአንዱ ይጠጋል÷ ኹለተኛውንም፡ ይንቃል። ለእግዚአብሔርና ለገንዘብ መገዛት አትችሉም።”* (፩ኛ ጴጥ. ፩÷ ፲፫-፲፮፤ ፩ኛ ተሰ. ፬÷ ፯፤ መዝ. ፪÷ ፲፩-፲፪፤ ማቴ. ፮÷ ፳፬።)

ምንባብ፡-

ዕብ. ምዕ. ፲÷ ቁ. ፲፱-፳፭፤
፩ኛ ጴጥ. ምዕ. ፩÷ ቁ. ፲፫-፲፮፤
ሐዋ. ምዕ. ፲፫÷ ቁ. ፩-፫።

ምስባክ፡-

መዝ. ፲፰÷ ቁ. ፰-፱፤

ወደክመኒ ብረክየ በጸም፤
ወስሕከ ሥጋየ፡ በኃጢኣ ቅብዕ፤
ወአንሰ ተጽእልኩ በኀቤሆሙ።።

ጕልበቶቼ፡ በጸም ደከሙ፤
ሥጋዬም፡ ቅባት በማጣት ከሳ፤
እኔም፡ በእነርሱ ዘንድ፡ ተጠላሁ።።

ወንጌል፡-

ማቴ. ምዕ. ፬÷ ቁ. ፩-፲፯።።

<u>የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤</u>
በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቍጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።።

ምኵራብ፡፡

<u>ከመጋቢት ፮ እሑድ፡ እስከ ፲፫ ቅዳሜ፥ ፳፻ ዓ. ም. ያለው ሳምንት፡፡</u>

በጸመ አርብዓ፡ ከ“ቅድስት” ቀጥሎ ያለው፡ የእሑድ ሰንበትና የተያያዘው ሳምንት፡ “ምኵራብ” ይባላል፤ “ቤተ መቅደስ”፥ ወይም፡ ክርስትናን የተቀበሉ ወገኖች፡ ተሰብስበው፡ ወደፈጣሪያቸው የሚጸልዩበትና በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት፡ ለመላው የሰው ዘር፡ ከእግዚአብሔር የተሰጡትን፡ የመንፈስ ቅዱስ ጸጋዎች የሚያገኙባት፥ የመድኃኔ ዓለምን ቅዱስ ሥጋና ክቡር ደም የሚቀበሉበት ቦታ፡ “ቤተ ክርስቲያን” እንደሚባል ማለት ነው፡፡ በሕገ አራቱ እምነት ጸንተው የቀጠሉት አይሁድ፡ ዛሬም፡ የጸሎት ቦታቸውን፡ “ምኵራብ” እያሉ ይጠሩታል፡፡

የዚህ ስያሜ ምሥጢር፡ እንደሌሎቹ ኹሉ፡ ስፋትና ጥልቀት አለው፤ ይኸውም፡ እግዚአብሔር አብ፡ እውነተኛና የተቀደሰ ማደሪያው ይኾን ዘንድ፡ ጥንቱንም፡ በመለኮታዊ ቸርነቱና ጥበቡ፡ የሠራው፥ ኋላም፡ በመጨረሻው ዘመን፡ በልጁ መሥዋዕትነትና የምሕረት ቃል ኪዳን፡ ለሥርየት አብቅቶና በትንሣኤ ሕይወት አድሶ፡ ለዘለዓለማዊ ህልውና ያዘጋጀው “ቤት”፥ ወይም፡ “ሕንፃ”፡ በፍጡር እጅና በተፈጥሮ ቍሳቍሶች የተሠራውን ሳይኾን፡ እርሱ፡ በአርአያውና በመልኩ የፈጠረው ራሱ፡ “ሰው” መኾኑ፡ ተረጋግጦ የሚታወስበት፥ የሚነገርበትና የሚታወቅበት ሰሞን፡ ከዚች ዕለተ እሑድ ጀምሮ ባለው ሳምንት በመኾኑ ነው፡፡

ይህንም እውነታ፡ ደቀ መዛሙርቱ የኾኑት ሐዋርያት ሳይቀሩ የተረዱትና የተገነዘቡት፡ መምህራቸው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በመስቀል መከራው ሞቶ ከተነሣ፥ መንፈስ ቅዱስም ከወረደላቸውና ካደረባቸው በኋላ መኾኑን፡ በዕለቱ የሚዘመረው፥ የሚሰበከውና የሚነበበው፡ የነቢያቱ ትንቢትና የአዲስ ኪዳኑ ምሥራች፡ እንዲህ በሚሉ ቃላት እያብራሩ ያመላክታሉ፡-

“እስመ ቅንዓተ ቤትከ በልአኒ፤ ትዕይርቶሙ፡ ለእለ ይትዔየሩከ ወድቀ ላዕሌየ፤ ወቀጻእክዋ በጸም ለነፍስየ፡፡” ማለትም፡ *“የቤትህ ቅናት በልታኛለችና፤ የሚሰድቡህም ስድብ በላዬ ወድቋልና፡ ሰውነቴን፡ በጾም ቀጣኋት፡፡”* ደግሞም፡ *“የአይሁድ የፋሲካቸው በዓል ቀርቦ ነበር፤ ጌታችን ኢየሱስም ወደኢየሩሳሌም ወጣ፡፡ በምኵራብም፡ ላሙን፥ በጉን፥ ርግቡን፡ የሚሸጡትን፥ የሚገዙትንም፥ ለዋጮችንም ተቀምጠው አገኘ፡፡ ከገመድ የተሠራ አለንጋን አበጀ፤ በጉንም፥ ላሙንም፥ ኹሉንም፡ ከምኵራብ አስወጣ፤ የለዋጮችንም ወርቅ በተነ፤ መደርደሪያቸውንም አፈረሰ፤ የርግብ ሻጮችንም ወንበር ገለበጠ፡፡ ርግብ ሻጮችንም፡ 'ይህን፡ ከዚህ አውጡ! ወዲያ በሉ! የአባቴን ቤት፡ የገበያ ቦታ አታድርጉ!' አላቸው፡፡*

“ደቀ መዛሙርቱም፡ 'የቤትህ ቅናት በላኝ፤' የሚል ቃል ተጽፎ እንዳለ፡ አስታወሱ፡፡ አይሁድም መልሰው፡ 'ለዚህ ድርጊትህ፡ ምን ምልክትን ታሳያለህ?' አሉት፡፡ ጌታችን ኢየሱስም፡ 'ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት! በሦስተኛውም ቀን አነሣዋለሁ፤' ብሎ መለሰላቸው፡፡ አይሁድም፡ 'ይህ ቤተ መቅደስ፡ በአርባ ስድስት ዓመታት ተሠራ፤ አንተስ፡ በሦስት ቀኖች ውስጥ ታነሣዋለህን?' አሉት፡፡ እርሱ ግን፡ “ቤት” ስለተባለው ስለሰውነቱ ቤተ መቅደስ ነገራቸው፡፡ ከሙታን በተነሣ ጊዜም፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ስለዚህ፡ እንደነገራቸው አሰቡ፤ በመጻሕፍት ቃል፡ ጌታችን ኢየሱስ፡ በነገራቸው ነገርም አመኑ፡፡”

ታላቅ ምሥጢራዊ መልእክት ያለውን፡ ይህን፡ የአምላክ ቃል ለማጠናከር፡ ተያይዘው ከሚጠቀሱት፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ቃላት መካከል፡ እንዲህ የሚሉት ይገኛሉ፡-

“አንትሙሰ፡ ሕንፃ እግዚአብሔር አንትሙ! ...ኢተአምርኑ፡ ከመ ታቦቱ ለእግዚአብሔር አንትሙ? ወመንፈሰ እግዚአብሔር ኀደር ላዕሌክሙ፡፡” ማለትም፡ *“የእግዚአብሔር ሕንፃ ናችሁ፤ ...እናንተ፡ የእግዚአብሔር ታቦቱ፥ ቤተ መቅደሱም እንደ ኾናችሁ፥ የእግዚአብሔር መንፈስም አድሮባችሁ እንደሚኖር አታውቁምን?*

“ማንም፡ የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ቢያፈርስ፡ እግዚአብሔር፡ እርሱን ያፈርሰዋል፤ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ፡ ቅዱስ ነውና፤ ያውም፡ እናንተ ናችሁ፡፡ ...ወይስ፡ ሥጋችሁ፡ ከእግዚአብሔር የተቀበላችሁትና በእናንተ የሚኖረው፡ የመንፈስ ቅዱስ ቤተ መቅደስ እንደ ሾነ አታውቁምን? ... የእግዚአብሔር ታቦትንስ፡ በጣዖት ቤት የሚያኖር ማን ነው? እኛ፡ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ነንና፡፡” ፡፡

“ምኵራብ” በተባለው፡ በዚህ ዕለተ እሑድና ተያይዞ ባለው ሳምንት ውስጥ፡ የእነዚህ ምሥጢራውያት ቃላት ማጠቃለያ ፍቺ፡ ተብራርቶና ተስፋፍቶ ይነገርበታል፡፡ ሰው የ ሾነውን አምላክ፡ እንዲያ፡ እንደእሳት፡ ያቃጠለው ቅንዓት የተነሣሣበት፡ የሰዎች እጅ በሠራውና “የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ” ተብሎ፡ የርኵሰት ተግባር እየተፈጸመበት፡ በሚዘበትበት ሕንፃ ውስጥ ሲካኼድ ባየው አሳዛኝ ኹኔታ አለመ ሾኑ ይገለጽበታል፤ ነገር ግን፡ ራሱ፡ እግዚአብሔር፡ የዘለዓለም ማደሪያው ይ ሾን ዘንድ፡ በመልኩ ፈጥሮ ያነፀው፡ ሰብአዊው አካል፡ የክፋት መንፈስ መፈንጫና መጫወቻ ኾኖ መኖሩን በማወቁ መ ሾኑ፡ ይተኮርበታል፡፡ እንዲሁም፡ ከገበያ የርኵሰት መደብርነት አጥርቶ፡ በቅድስናው ያነጻው፡ ያን፡ ሰው የሠራውንና የሚፈራርሰውን በድን ሕንፃ ሳይ ሾን፡ ራሱ የለበሰውን የሰውነት አካል የመሰለውን፡ የሰውን ኹሉ ሕያው ልቦና የመ ሾኑ ምሥራች ይታወጅበታል፡፡

ለዚህ፡ የእግዚአብሔር እውነት፡ ቅዱስ እስጢፋኖስ፡ *“ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት! እኔም፡ በሦስተኛው ቀን አነሣዋለሁ፤”* ብሎ የተናገረውን የራሱን ቃል፡ ራሱ የፈጸመውን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በመምሰል፡ የመጀመሪያው መስካሪ ኾኖ፡ በሰማዕትነት ተሠውቶበታል፡፡

ይህም፡ *“'ሰማይ፡ ዙፋኔ ነው፤ ምድርም፡ የእግሬ መረገጫ ናት፤ ለእኔ፡ ምን ዓይነት ቤትን ትሠራላችሁ?' ይላል ጌታ፤ 'ወይስ፡ የማርፍበት ሥፍራ፡ ምንድር ነው? ይህንስ ኹሉ፡ እጅ የሠራችው አይደለምን?' እንዳለ፡ ልዑል፡ የሰው እጅ በሠራችው አይኖርም፡፡”* ሲል፡ ይኸው ሰማዕት፡ የነቢዩን ቃል እየጠቀሰ በተናገረው÷ ደግሞም፡ *“ዓለሙንና በእርሱ ያለውን ኹሉ የፈጠረ አምላክ፡ እርሱ፡ የሰማይና የምድር ጌታ ነውና፡ እጅ በሠራው መቅደስ አይኖርም፤ እርሱም፡ ሕይወትንና እስትንፋስን÷ ኹሉንም፡ ለኹሉ ይሰጣልና፡ አንዳች እንደሚጐድለው፡ በሰው እጅ አይገለገልም፡፡”* በሚለው በሐዋርያው ቃል ተረጋግጧል፡፡ (መዝ. ፷፮÷ ፱-፲፡፡ ዮሐ. ፪÷ ፲፫-፳፪፡፡ ፩ቆሮ. ፫÷ ፱፡ ፲፯-፲፯፤ ፮÷ ፲፱፡፡ ፪ቆሮ. ፮÷ ፲፮፡፡ የሐዋ. ፯÷ ፵፰-፶፤ ፲፯÷ ፳፬-፳፭፡፡)

ምንባብ፡-	፩ኛ ቆሮ. ምዕ. ፫÷ ቁ. ፲-፲፯፤ ፩ኛ ጴጥ. ምዕ. ፪÷ ቁ. ፩-፲፤ ሐዋ. ምዕ. ፯÷ ቁ. ፵፱-፶፡፡
ምስባክ፡-	መዝ. ፷፮÷ ቁ. ፱-፲፤
እስመ ቅንዓተ ቤትከ በልኣኒ፤ ትዕይርቶሙ፡ ለእለ ይትዔየሩከ ወድቀ ላዕሌየ፤ ወቀጻዕክዋ በጾም ለነፍስየ፡፡	የቤትህ ቅናት በልታኛለችና፤ የሚሰድቡህም ስድብ፡ በላዬ ወድቋልና፤ ሰውነቴን፡ በጾም ቀጣኋት፡፡
ወንጌል፡-	ዮሐ. ምዕ. ፪÷ ቁ. ፲፪-፳፪፡፡

<u>የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤</u>
በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቍጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ፡፡

መፃጉዕ፡፡

<u>ከመጋቢት ፲፬ እሑድ፡ እስከ ፳ ቅዳሜ፥ ፳፻ ዓ. ም. ያለው ሳምንት፡፡</u>

“መፃጉዕ”፡ በጾመ አርብዓ፡ ከ“ምኵራብ” ቀጥሎ ላለው፡ የእሑድ ሰንበትና ተያይዞ ለሚገኘው ሳምንት፡ የተሰጠ ስያሜ ነው፡፡ በግእዝ፡ “መፃጉዕ” ማለት፡ “ድውይ”፥ “በሕመም የሚማቅቅ”፥ “የዐልጋ ቍራኛ” ማለት ነው፡፡ ስያሜው፡ የደዌው ዝክረ ነገርና የፈውሱ ዜና መዋዕል በዚች፡ ዕለተ እሑድና በተከታዩ ሳምንት ከሚነገርለት በሽተኛ ተገኝቷል፡፡

ከዚች ሰንበተ ክርስቲያን ጀምሮ፡ እስከሚቀጥለው ድረስ ባለው ሰሞን፡ በአንድ በኩል፡ የሰውን ልጆች፡ ከሥጋዊው ደዌ ይልቅ፡ በከፋ መጠን ስለሚያሠቃያቸውና ስለሚጎዳቸው፡ “ኃጢኣት” ስለተባለው፡ ስለነፍሳዊው ደዌ፡ ረቂቅ በሽታነትና ጠንቀኛነት፡ በስፋትና በብዛት ይነገራል፤ በአንጻሩ ደግሞ፡ እኒሁ፡ የሰው ልጆች፡ ራሳቸው፡ ከ“እባቡ” እና ከ“ዘንዶው” ዲያብሎስ ጋር ተመሣጥረው ካመጡት፥ ለዘለዓለማዊው ሞት ካበቃቸው፡ ከዚሁ፡ ከኃጢኣት ክፉ ጠንቅ፡ ፍጹም የኾነውን፡ መለኮታዊ ፈውስ ተቀብለው፡ መዳን ስለቻሉበት፡ አምላካዊ ቸርነትና ጸጋ ይታሰባል፤ ይሰበካል፤ ይዘመራል፡፡

ይህም፡ ከመደበኞቹ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባቦች መካከል በተጠቀሱት፡ ከዚህ በሚከተሉት፡ አምላካውያት ቃላት ውስጥ፡ በግልጽ ተመልክቶ ይታወቃል፡-

ከነቢያቱ መዝሙራት፡ *“ተሣሃለኒ እግዚኦ፡ እስመ ድውይ አነ፤ ወፈውሰኒ፡ እስመ ተሃውካ አዕፅምትየ፤ ነፍስየኒ፡ ተሃውከት ፈድፋደ፡፡”* ማለትም፡ *“እኔ፡ በሕመም የምሠቃይ በሽተኛ ነኝና፡ አቤቱ፥ ይቅር በለኝ! አጥንቶቼም ታውከዋልና፡ ፈውሰኝ! ከዚህ የተነሣ፡ ነፍሴ፡ እጅግ ተጨነቀች፡፡”* የሚለው አንዱ ነው፡፡

ከወንጌላውያኑ መካከል ደግሞ፡ *“ወሀሎ ሀየ፡ አሐዱ ብእሲ፡ ዘሠላሳ ወሰመንቱ ክረምት እምዘደወየ፤”* ማለትም፡ *“በዚያም፡”* በግእዝ፡ *“ቀላየ አባግዕ”*፥ በዕብራይስጥ፡ *“ቤተ ሳይዳ”*፥ በኢትዮጵያኛ፡ *“የበጎች መዋኛ”* የሚል ትርጉም ባላት፥ *'ምጥማቃት ዘጽሩጻጥቄ' በምትባል*፥ የጠበል ኩሬ ዳር ተቀምጦ፡ የነበረ፡*“ከታመመ፡ ሠላሳ ስምንት ዓመታት ያሸነው፡ አንድ ሰው ነበር፡፡”* በሚለው ቃል የሚጀምረው፡ የብሥራቱ ቃል ይጠቀሳል፡፡

ቃሉም፡ እንዲህ እያለ ይቀጥላል፡- *“የእግዚአብሔር መልአክ፡ ወደመጠመቂያው ወርዶ፡ ውኃውን በሚያናውጠው ጊዜ፡ ከውኃው መታወክ በኋላ፡ መጀመሪያ ገብቶ የሚጠመቀው በሽተኛ፡ ካለበት ደዌ ዅሉ ስለሚፈወስ፡ በኢየሩሳሌም በምትገኘው፡”* በዚያች ኩሬ ዳር፡ *“ዕውሮች፥ አንካሶች፥ ልምሾዎች፥ ሰውነታቸው የሰለለ፥ የደረቀና ያበጠ፡ ብዙ ድውያን ተኝተው፡ ይጠባበቁ ነበር፡፡*

“ጌታችን ኢየሱስም፡ ያን ሰው፡ ከአልጋው ተጣብቆ አየና፡ በደዌ ታሥሮ፡ ብዙ ዘመን እንደቆየ አውቆ፡ 'ልትድን ትወድዳለህን?' አለው፡፡ በሽተኛውም፡ 'አዎን፥ ጌታ ሆይ! ግን፡ ውኃው በተናወጠ ጊዜ፡ ወደመጠመቂያው የሚያወርደኝ ሰው የለኝም፤ እኔ በምመጣበት ጊዜም፡ ሌላው ቀድሞኝ ይወርዳል፤' አለው፡፡ ጌታችን ኢየሱስም፡ 'ተነሥና፡ አልጋህን ተሸክመህ ኺድ!' አለው፡፡ ያን ጊዜም፡ ያ ሰው ድኖ፡ አልጋውን ተሸክሞ ኼደ፡፡ ያችም ቀን ቀዳሚት ሰንበት ነበረች፡፡ አይሁድም፡ የዳነውን ሰው፡ 'ዛሬ ሰንበት ነው፤ አልጋህን ልትሸከም አይገባህም!' አሉት፡፡ ...ከዚህ በኋላ፡ ጌታችን ኢየሱስ፡ ያን፡ የዳነውን ሰው፡ በምኵራብ አገኘው፤ 'እነሆ፡ ድነሃል፤ ግን፡ ከዚህ የባሰ እንዳያገኝህ፡ ዳግመኛ እንዳትበድል እወቅ!' አለው፡፡” በሚለው ቃል ይፈጸማል፡፡ (መዝ. ፮፥ ፱-፲፡፡ ዮሐ. ፭፥ ፩-፲፬፡፡)

ምንባብ፡-	ሮሜ ምዕ. ፲፭÷ ቁ. ፩-፲፤ ያዕ. ምዕ. ፭÷ ቁ. ፲፫-፳፤ ሐዋ. ምዕ. ፲÷ ቁ. ፩-፲፡፡
ምስባክ፡-	መዝ. ፮÷ ቁ. ፪-፫፤
ተሣሃለኒ እግዚኦ እስመ ድውይ አነ፤ ወፈውሰኒ፡ እስመ ተሃውካ አዕፅምትየ፤ ነፍስየኒ ተሃውከት ፈድፋደ፡፡	አቤቱ፡ እሠቃያለሁና፡ ይቅር በለኝ፤ አጥንቶቼም ስለታወኩ፡ ፈውሰኝ፤ ነፍሴ፡ እጅግ ተጨንቃለችና፡፡
ወንጌል፡-	ዮሐ. ምዕ. ፭÷ ቁ. ፩-፲፰፡፡

<u>የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤</u>

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀመጫዬ ላይ የተመለከቱትን፡ የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ፡፡

ደብረ ዘይት፡፡

<u>ከመጋቢት ፳፩ እሑድ፡ እስከ ፳፯ ቅዳሜ÷ ፳፱ ዓ. ም. ያለው ሳምንት፡፡</u>

“ደብረ ዘይት”፡ በጸመ አርብዓ እኩሌታ፡ ከ“መፃጉዕ” ቀጥሎ ባለው፡ የእሑድ ሰንበት ላይ ይውላል፤ “ደብረ ዘይት”፡ የሚለው ስያሜ ለዚች ሰንበተ ክርስቲያንና ተያይዞ ለሚገኘው ሳምንት የተሰጠው፡ ሐዋርያት፡ ስለዓለሙ ፍጻሜና ስለዳግም ምጽአቱ፡ ቀደም ብለው፡ ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ላቀረቡት ጥያቄ፡ ምሥጢራዊ መልሱን፡ ገላልጾ የነገራቸው፡ “ደብረ ዘይት” በተባለው፡ የወይራ ዘይት አትክልት በነበረበት ተራራ ላይ በመኾኑ ነው፡፡

በዚች ዕለትና በሳምንቱ ውስጥ፡ ስለዓለሙ መጨረሻና ስለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ከተጻፉት የእግዚአብሔር ቃላት፡ እየተጠቀሰ ይነገራል፤ ይሰበካል፤ ይዘመራል፡፡ ከእነዚህ መካከል፡ *“እግዚአብሔርሰ፡ ገሃደ ይመጽእ፤ ወአምላክነሂ ኢያረምም፤ እሳት ይነድድ ቅድሜሁ፡፡”* ማለትም፡ *“እግዚአብሔር፡ በፊቱ፡ እሳት እየነደደ፡ በገሃድ ይመጣል፤ አምላካችን ዝም አይልም፡፡”* የሚለው፡ ከነቢያት፡ አንዱ፡ በመዝሙራቱ የተነገረው ትንቢት ይገኛል፡፡

ከዚህም ጋር፡ በዚህ ውይይታችን፡ የምሥጢረ ትንሣኤ ርእስ ሥር፡ የተሰጠው ሰፊ ሓተታ፡ ትዝ ይላችኋል፡፡ ያም፡ *“ወእንዘ ይነብር ውስተ ደብረ ዘይት፡ ቀርቡ ኀቤሁ አርዳኢሁ፡ እንዘ ባሕቲቶሙ፤ ወይቤልዎ፡- 'ንግረነ፤ ማእዜ ይከውን ዝንቱ? ወምንት ተአምራሁ ለምጽአትከ? ወለኀልቀተ ዓለም?' ወአውሥአ እግዚእ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፤”* በሚል ቃል የሚጀምረው ነው፡፡

የዚህም ትርጉም፡ *“በደብረ ዘይት ተቀምጦ ሣለ፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ለብቻቸው፡ ወደእርሱ ቀረቡና እንዲህ አሉት፡- 'ንገረን! ይህ፡ መቼ ይኾናል? የመምጣትህና የዓለሙ ፍጻሜስ፡ ምልክቱ፡ ምንድር ነው?' ጌታችን ኢየሱስም መልሶ፡ እንዲህ አላቸው፡-”* *“ትግሁ እንከ! እስመ ኢትአምሩ፡ በአይ ሰዓት ይመጽእ እግዚእክሙ፡፡”* ማለትም፡ *“እንግዲህ፡ ጌታችሁ፡ በምን ሰዓት እንደሚመጣ አታውቁምና፡ ትጉ!”* ሲል በፈጸመው ሕያው ቃሉ የሚጠቃለለው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዝርዝር የነገራቸው፡ የኹለተኛው አመጣጡና የዓለሙ መጨረሻ ነገር፡ ዓቢይ ርእስ ኾኖ ይተረጎማል፡፡ (መዝ. ፺፱÷ ፪-፫፡፡ ማቴ. ፳፬÷ ፩-፶፬፡፡)

ምንባብ፡-	፩ኛ ተሰ. ምዕ. ፭÷ ቁ. ፩-፲፭፤ ፪ኛ. ጴጥ. ምዕ. ፫÷ ቁ. ፩-፲፭፤ ሐዋ. ምዕ. ፩÷ ቁ. ፮-፲፬።
ምስባክ፡-	መዝ. ፮÷ ቁ. ፪-፫፤
እግዚአብሔርሰ፡ ገሃደ ይመጽእ፤ ወአምላክነሂ፡ ኢያረምም፤ እሳት ይነድድ፡ ቅድሜሁ።	እግዚአብሔር፡ ግልጥ ኾኖ ይመጣል፤ አምላካችን፡ ዝም አይልም፤ በፊቱ፡ እሳት ይነድዳል።
ወንጌል፡-	ማቴ. ምዕ. ፳፬÷ ቁ. ፩-፵፬።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቁጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ገብር ኄር።

ከመጋቢት ፳፰ እሑድ፡ እስከ ሚያዝያ ፬ ቅዳሜ÷ ፳፬ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

በጾመ አርብዓ፡ ከ"ደብረ ዘይት" ቀጥሎ ያለው፡ የእሑድ ሰንበትና የተያያዘው ሳምንት፡ "ገብር ኄር" ይባላል።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ስለዳግም ምጽአቱና ስለዓለሙ መጨረሻ፡ ለደቀ መዛሙርቱ፡ ማብራሪያውን ትምህርት ከሰጣቸው በኋላ፡ በዚያን ጊዜ የሚደርሰው ኹኔታ፡ ምንን እንደሚመስል፡ ለወንዶችም÷ ለሴቶችም፡ በቀላሉ ሊገባቸው በሚችል ቃል፡ መልእክቱን፡ በምሳሌዎች አጒልቶ ገልጾላቸው እንደነበር፡ በየጊዜው ከተነገረው፡ የምሥጢረ ትንሣኤ ውይይታችን ተረድታችኋል። ጌታ፡ በእነዚያ ምሳሌዎቹ ውስጥ፡ ያ፡ ከባለገንዘቡ የተቀበላትን አንዲት መክሊት፡ ምንም ሳይሠራባት በመቅረቱ፡ *"አንተ ሃሌተኛ ክፉ ባርያ!"* ተብሎ የተዘለፈው አገልጋይ፡ ተፈርዶበት፡ ወደሥቃይ እንደተጣለ ተናግሩዋል።

በቅንነታቸውና በትጋታቸው÷ በታማኝነታቸውም፡ ብቁ የኾኑ÷ ለሌሎችም መልካም አርአያ ኾነው የተገኙ፡ ኹለት እና አምስት መክሊቶችን፡ ከባለገንዘቡ የተረከቡ ኹለት አገልጋዮች መኖራቸውንም አስቀድሞ አውስቷል። ለእነርሱም፡ ለእያንዳንዳቸው፡ ከባለገንዘቡ ጌታ የተዋለላቸው፡ *"ወይቤሎ እግዚኡ፡ 'አ ገብር ኄር÷ ወምእመን! ዘበውኑድ፡ ምእመነ ኮንከ! ዲበ ብዙኅ እሠይመከ! ባእ ውስተ ፍሥሓሁ ለእግዚእከ!'"* ማለትም፡ *"ጌታውም፡ 'አንተ፡ የታመንህ÷ ደግ አገልጋይ! በጥቂት የታመንህ ስለኾንህ፡ በብዙ እሾምሃለሁ፤ ወደጌታህ ደስታ ግባ!' አለው።"* የሚለው የሙገሳ በረከት ስለኾነ፡ ዕለተ እሑዱና ሳምንቱ፡ "ገብር ኄር" ተብሏል።

በዳግም ምጽአቱና በዓለሙ ፍጻሜ ጊዜ፡ የእግዚአብሔርን መንግሥት፡ እንዲገቡባትና እንዲወርሷት፡ ለሚያምኑባት ሳይቀር፡ ራሷን፡ ስለምታቀርብበትና የመጨረሻውን ዕድል ስለምትሰጥበት ኹኔታ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠው ምሳሌ፡ በቅድሚያ፡ ለሴቶቹ የሚኾነውን ነበር፤ እርሱም፡ *"አሚሃ፡ ትመስል መንግሥተ ሰማያት፡ ዐሥሮን ደናግለ÷ እለ ነሥኣ መኃትዊሆን፤ ወወፅኣ ውስተ ቀበላ መርዓዊ፤ ወነምሰ እምውስቴቶን አብዳት እማንቱ፤ ወነምሰ ጠባባት።"* ማለትም፡ *"ያን ጊዜ፡ መንግሥተ ሰማያት፡ መብራታቸውን ይዘው፡ ሙሽራን ለመቀበል፡ የወጡ፡ ዐሥሩን ደናግል፡ ትመስላለች፤ ከእነርሱም ውስጥ፡ አምስቱ፡ ሰነፎች÷ አምስቱ፡ ልባሞች ናቸው።"* በሚል ቃል ይጀምራል።

ሰነፎቹ ደናግል፡ እንደልባሞቹ ደናግል፡ ከመብራታቸው ጋር፡ በማሰሮቻቸው፡ ዘይት ባለመያዛቸውና ላለቀባቸው ዘይት መተኪያውን ሊገዙ በመኼዳቸው፡ ዘግይቶ፡ በእኩለ ሌሊት የመጣውን ሙሽራ፡ መብራታቸውን አብርተው ለመቀበል ስላልቻሉ፡ የሠርጉ ቤት ደጃፍ፡ በእነርሱ ላይ ተዘግቶባቸው፡ በውጭ ሲቀሩ÷ ልባሞቹ ግን ሊገቡ መቻላቸውን፡ ምሳሌው፡ እንዲህ በሚል ብርቱ የማስጠንቀቂያ ቃል ይደመድማል፡- “እንዲሁ፡ እናንተ ደግሞ፡ በመጨረሻው የፍርድ ሰዓት፡ ይህን የመሰለው ጽዋ እንዳይደርስባችሁ፡ *“ትግሁኬ፡ እስመ ኢተአምሩ፡ ዕለታ÷ ወሰዓታ፡ እንተ ባቲ ይመጽእ ወልደ እጓለ እመሕያው!”* ማለትም፡ *“እንግዲህ፡ የሰው ልጅ የሚመጣበትን ዕለቷንና ሰዓቷን አታውቁምና፡ ነቅታችሁ÷ ተግታችሁ ጠብቁ!”*

ለወንዶቹ የሚኾነውንም ምሳሌ፡ እንዲህ ሲል፡ በማከታተል አቅርቦታል፡- *“እስመ ከመ ብእሲ፡ ዘይነግድ÷ ወጸውዐ አግብርቲሁ፤ ወወሀቦሙ ንዋዮ ይትገበሩ ቦቱ፡፡ ቦ፡ ለዘወሀቦ፡ ኀምስተ መክሊተ፤ ወቦ፡ ለዘክልኤ፤ ወቦ፡ ለዘአሐደ፤ ወለለአሐዱ እምኔሆሙ፡ በአምጣነ ይክሉ ወሀቦሙ፤ ወነገደ በጊዜሃ፡፡ ...ወእምድኅረ ብዙኅ መዋዕል፡ አተወ እግዚኦሙ፡ ለእልኩ አግብርት፤ ወተሐሰበ ምስሌሆሙ፤”* ማለትም፡ በዚያን ጊዜ፡ መንግሥተ ሰማያት፡ *“ብላቴኖቹን (አገልጋዮቹን) ጠርቶ፡ ያተርፉበት ዘንድ፡ ገንዘቡን፡ ከእነርሱ፡ ለእያንዳንዳቸው፡ በሚችሉት መጠን፡ ለአንዱ፡ አምስት መክሊት÷ ለአንዱ፡ ኹለት÷ ለአንዱ፡ አንድ ሰጥቶ፡ ወዲያው፡ ወደመንገድ እንደኼደው ሰው ነው፤”* ሲል ይጀምራል፤

አያይዞም፡ *“...ከብዙ ዘመን በኋላ፡ የእነዚያ አገልጋዮች ጌታ፡ ከኼደበት ተመልሶ፡ ተሰሰባቸው፡፡”* ይልና፡ ኹለትና አምስት መክሊት የተቀበሉት አገልጋዮች፡ እያንዳንዳቸው፡ ዕጥፍ ዕጥፍ አትርፈው፡ ለባለገንዘቡ ጌታቸው በማስረከባቸው፡ በምርቃት ተሞግሰውና በክብር ተሹመው÷ በማዕርግ ተሸልመውና ባለሟልነትን አግኝተው፡ ወደዘለዓለማዊው የደስታ ሕይወት ሲገቡ፡ ያ፡ *“አንዲት መክሊትን የተቀበለው፡”* አገልጋይ ግን፡ ከጌታው ፊት ቀርቦ፡ *“ስለፈራሁህ፡ መሬት ቆፍሬ፡ ወርቅህን፡ በምድር ውስጥ ቀበርሁ፤ እንግዲህም፡ እነሆ ገንዘብህ!”* አለው፡፡ *“ጌታውም መልሶ፡ ...ከዚያ ላሉት አገልጋዮቹ፡ 'ይህን መክሊት፡ ከእርሱ ተቀብላችሁ፡ ዓሥር መክሊት ላለው ስጡት! ...ክፉውን ሀሴተኛ ባርያ ግን፡ ወደውጭ አውጥታችሁ፡ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት በአለበት፡ በጨለማ ወህኒ ቤት አግዙት!' አላቸው፡፡”* በሚለው አስፈሪ የኮነኔ ቃል ይደመድማል፡፡

በሴቶቹ ምሳሌ ውስጥ፡ በሙሽራ የተመሰለው÷ በወንዶቹም ምሳሌ ውስጥ፡ “ባለገንዘቡ ጌታ” የተባለው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሲኾን፡ በዓሥሩ ልባሞችና ሰነፎች ደናግል÷ እንዲሁም፡ በታማኞቹ ደጋግ አገልጋዮችና በሃኬተኛው ክፉ ባርያ የተመሰልነው፡ እኛ፡ ወንዶቹና ሴቶቹ፡ ማለትም፡ እናንተና እኔ መኾናችን፡ ለማንም ግልጽ ነው፡፡

እያንዳንዳችን፡ በየትኛው ወገን ተመድበን እንዳለን እንናገር ዘንድ፡ በእየራሳችን፡ ለእያንዳንዳችን ለሚቀርብልን ጥያቄ፡ እያንዳንዳችን፡ ለእየራሳችን የምንሰጠው፡ ፈጣሪያችንና እየራሳችን የምናውቀው፡ የእየራሳችን መልስ፡ ምን÷ ወይም፡ የትኛው ዓይነት እንደኾነ፡ በትክክልና በእርግጠኛነት ለይተን መግለጽ የምንችለውም፡ እግዚአብሔርና እያንዳንዳችን ብቻ ነን፡፡

በዚች የ“ገብር ኄር” ዕለተ እሑድ፡ ከቅዱሳት መጻሕፍት እየተጠቀሱ ከሚነበቡትና ከሚሰሰሙት÷ ከሚሰበኩትና ከሚዘመሩት የእግዚአብሔር ቃላት መካከል፡ *“አፉሁ ለጻድቅ፡ ይትሜሃር ጥበበ፤ ወልሳኑ፡ ይነብብ ጽድቀ፤ ወሕገ አምላኩ፡ ውስተ ልቡ፡፡”* ማለትም፡ *“የእውነተኛ ሰው አፍ፡ ጥበብን ያስተምራል፤ አንደበቱም፡ እውነትን ይናገራል፤ የአምላኩ ሕግ፡ በልቡ ውስጥ ነው፡”* የሚለው፡ የነቢዩ የምስባክ ጥቅስ ይገኛል፡፡ (መዝ. ፴፮÷ ፴-፴፩፡፡ ማቴ. ፳፭÷ ፩-፴፡፡)

ምንባብ፡- ፪ኛ ጢሞ. ምዕ. ፪÷ ቁ. ፩-፯፤
ያዕ. ምዕ. ፪÷ ቁ. ፲፬-፳፮፤
ሐዋ. ምዕ. ፱÷ ቁ. ፲-፳፪::

ምስባክ፡- መዝ. ፴፮÷ ቁ. ፴-፴፩፤

አፉሁ ለጻድቅ፡ ይትሜሃር ጥበበ፤ ወልሳኑ፡ ይነብብ ጽድቀ፤ ወሕገ አምላኩ፡ ውስተ ልቡ::

የእውነተኛ ሰው አፍ፡ ጥበብን ያስተምራል፤ አንደበቱም፡ እውነትን ይናገራል፤ የአምላኩ ሕግ፡ በልቡ ውስጥ ነውና::

ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፳፭÷ ቁ. ፩-፴፮::

<u>የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤</u>

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቁጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡ የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ::

ኒቆዲሞስ::

<u>ከሚያዝያ ፭ እሑድ፡ እስከ ፲፩ ቅዳሜ÷ ፳፻ ዓ. ም. ያለው ሳምንት::</u>

"ኒቆዲሞስ"፡ በጾመ አርብዓ፡ ከ"ገብር ኄር" ቀጥሎ ላለው፡ የእሑድ ሰንበትና ለተያያዘው ሳምንት፡ የተሰጠ ስያሜ ነው::

"በሌሊት፡ ወደጌታችን ኢየሱስ መጥቶ፡ 'መምህር ሆይ! እግዚአብሔር፡ ከእርሱ ጋር ከኾነ በቀር፡ አንተ የምታደርጋቸውን፡ እነዚህን ምልክቶች ሊያደርግ የሚችል የለምና፡ መምህር ኾነህ፡ ከእግዚአብሔር ዘንድ እንደመጣህ እናውቃለን::" ብሎ የመሰከረውን÷ ከፈሪሳውያን ወገን፡ የአይሁድ አለቃና መምህር÷ የሽንጓቸውም አባል የኾነውን÷ "ኒቆዲሞስ" የተባለውን ሰው ለማዘከር፡ ይህች ሰንበተ ክርስቲያን፡ ከሰሞኗ ጋር፡ በዚህ ጻድቅ ስም እንድትታወቅ ኾናለች::

በእርሷም፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዚህ፡ በኒቆዲሞስ፡ የምስክርነት ቃል መነሻነት፡ ማናቸውም ሰው፡ ወደእግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት፡ ከሥጋዊው ልደቱ በላይ፡ በይበልጥ፡ ከእግዚአብሔር፡ እንደገና በመወለድ፡ መንፈሳዊ ልደት እንደሚያስፈልገው የገለጸበትና ለሰው ልጆች፡ ታላቅ ድኅነት የተገኘበትን፡ መለኮታዊ እውቀት፡ በሰፊው ዘርዝሮ ያስረዳበት፡ የምሥጢረ ጥምቀት ነገር፡ ከቅዱሳት መጻሕፍት እየተጠቀሰና እየተተረጐመ፡ ይነገርባታል፤ ይሰማባታል፤ ይሰበክባታል፤ ይዘመርባታል::

ከእነዚህ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባቦች መካከል፡ ከዚህ የሚከተሉት ይገኛሉ፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ሰው፡ ወደእግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት፡ በቅድሚያ፡ ከወላጆቹ፡ ካገኘው፡ ከሥጋው ልደት ቀጥሎ፡ ከእግዚአብሔር፡ በመንፈስ መወለድ የሚያስፈልገው መኾኑን፡ ለኒቆዲሞስ፡ ምሥጢሩን፡ በተፈጥሮ ምሳሌዎች ማስረጃነት እያብራራ ገልጾለት እንደነበረ፡ በየጊዜው ባደረግነው የምሥጢረ ጥምቀት ውይይታችን ተረድታችሁታል::

ኒቆዲሞስ፡ ከጌታችን ጋር በሚነጋገርበት ጊዜ፡ በጥምቀት ስለሚገኘው ኹለተኛ ልደት፡ ምሥጢሩ ገብቶት ሊቀበለው ስላዳገተው፡ *"እፎ ይትከሃል፡ ዘንቱ ይኩን?"* ማለትም፡ *"ይህ ሊኾን፡ እንደምን ይቻላል?"* እያለ፡ መላልሶ መጠየቁን ታስታውሳላችሁ::

ለዚህ፡ ተደጋጋሚ ጥያቄው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠው ምላሽና፡ አክሎ ያስተማረው፡ የአዲስ ኪዳኑ የምሥራች ቃል፡ እንዲህ የሚል ነበረ፡- *“በምድር ያለውን ሰነግራችሁ፡ ካላመናችሁኝ፡ በሰማይ ያለውን ብነግራችሁ፡ እንደምን ታምኑኛላችሁ? በሰማይ ከሚኖረው፡ ከእርሱ፡ ከሰማይ ከወረደው፡ ከሰው ልጅ በቀር፡ ወደሰማይ የወጣ የለም።። ሙሴ፡ በምድረ በዳ፡ እባቡን እንደሰቀለው፡ የሰው ልጅም እንዲሁ፡ ያመነበት ሹሉ፡ ለዘለዓለም፡ ሕያው ኾኖ እንዲኖር እንጂ እንዳይጠፋ፡ ይሰቀል ዘንድ አለው።። እግዚአብሔር፡ ያመነበት ሹሉ እንዳይጠፋ፥ የዘለዓለም ሕይወትንም እንዲያገኝ፡ አንድ ልጁን፡ ቤዛ አድርጎ እስኪሰጥ ድረስ፡ ዓለሙን፡ እንዲሁ ወድዶታል።። እግዚአብሔር፡ በእርሱ፡ ዓለሙን ሊያድነው ነው እንጂ፡ ዓለሙን ሊፈርድበት፡ ልጁን ወደዚህ ዓለም አላከውምና፤ በእርሱ ያመነ፡ አይፈረድበትም፤ በእርሱ ያላመነ ግን፡ በአንድ በእግዚአብሔር ልጅ ስም ስላላመነ፡ ፈጽሞ ይፈረድበታል።።*

“ብርሃን፡ ወደዓለም መጥቷልና፥ ሰውም፡ ሥራው ክፉ ስለኾነ፡ ከብርሃን ይልቅ፡ ጨለማን ወድዷልና፡ ፍርዱ ይህ ነው።። ሥራው ክፉ የኾነ ሹሉ፡ ብርሃንን ይጠላል፤ ሥራው ክፉ ስለኾነም፡ እንዳይገለጥ፡ ወደብርሃን አይመጣም፤ እውነትን የሚሠራ ግን፡ ስለእግዚአብሔር ብሎ ይሠራልና፡ ሥራው ይገለጥ ዘንድ፡ ወደብርሃን ይመጣል።።”

በዚህ ዕለተ እሑድና ሰሞን ከሚደመጠው ከዚህ፡ ከአዲስ ኪዳኑ ምንባብ ጋር፡ ከነቢያቱ ቃል፡ *“ሓወጽከኒ ሌሊተ፤ ወፈተንኮ ለልብየ፤ አመከርከኒ፤ ወኢተረክበ ዓመፃ በላዕሌየ፤ ከመ ኢይንብብ አፉየ፡ ግብረ እጓለ እመሕያው።።”* ማለትም፡ *“በሌሊት ጐበኘሽኝ፤ ልቦናዬንም፡ መረመርህ፤ በመከራም፡ ፈተንሽኝ፤ ዓመፅን ግን፡ አላገኘህብኝም፤ አንደበቴ፡ የሰውን ሥራ እንዳይናገር፡ ፈቃዴ ነው።።”* የሚለው፡ የብሉይ ኪዳኑ፡ የምስባክ መዝሙር አብሮ፡ ተጠቅሶ ይዘመራል።። (መዝ. ፲፮፥ ፫-፬።። ዮሐ. ፫፥ ፩-፳፩።።)

ምንባብ፡- ቈላ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፮-፲፪፤
፩ኛ. ዮሐ. ምዕ. ፩፥ ቁ. ፩-፲፪፤
ሐዋ. ምዕ. ፲፡ ቁ. ፳፯-፴፬።።

ምስባክ፡- መዝ. ፲፮፥ ቁ. ፫-፬፤

ሓወጽከኒ ሌሊተ፡ ወፈተንኮ ለልብየ፤ በሌሊት ጐበኘሽኝ፥ ልቤንም መረመርህ፤
አመከርከኒ ወኢተረክብ፡ ዓመፃ በላዕሌየ፤ በመከራ ፈተንሽኝ፥ ዓመፅንም አላገኘህብኝም፤
ከመ ኢይንብብ አፉየ፡ ግብረ እጓለመሕያው።። አንደበቴ፡ የሰውን ሥራ አይናገርም።።

ወንጌል፡- ዮሐ. ምዕ. ፫፥ ቁ. ፩-፳፩።።

<u>የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤</u>

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቍጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።።

ሆሣዕና፡፡

<u>ከሚያዝያ ፲፪ እሑድ፡ እስከ ፲፰ ቅዳሜ÷ ፳፻ ዓ. ም. ያለው ሳምንት፡፡</u>

በጾመ አርብዓ፡ ከ"ኒቆዲሞስ" ቀጥሎ÷ ከ"ትንሣኤ" በፊት ያለውና ከ"ሕማማት" ሰኞ ጋር የተያያዘው የእሑድ ሰንበት፡ "ሆሣዕና" ተብሎ ተሠይሟል፡፡

በዚህ ዕለት፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ትንቢት ተነግሮለት÷ ሱባኤ ተቆጥሮለት፡ ወደዚህ ዓለም፡ በሰውነት የመጣው መሢሕ፡ እርሱ መኾኑ፡ በይፋ ተረጋግጦበታል፡፡ ይኸውም፡ ጌታ፡ በደቀ መዛሙርቱና በሕዝቡ÷ በሕፃናቱ አንደበት ሳይቀር፡ *"ሆሣዕና በአርያም!"* እየተባለ፡ በአህያ ላይ ተቀምጦ፡ በታላቅ አጀብ፡ ወደኢየሩሳሌም ከተማ በገባበት ትዕይንት የታየውና የኾነው ድንቅ ነገር ነው፡፡

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዚያ ትዕይንተ ሕዝብ፡ ለውድድር አሸናፊዎችና ለዘመቻ ድል አድራጊዎች የሚቀርበው የዘንባባ ዝንጣፊ ተይዞ እየተውለበለበለትና ተበትኖ እየተነጠፈለት፡ *"በልዎ ለወለተ ጽዮን! ነዋ ንጉሥኪ፡ ጻድቅ÷ ወየዋህ፡ ይመጽእ ኀቤኪ፡ እንዘ ይጼዐን ዲበ እድግት÷ ወዲበ ዕዋላ!"* ማለትም፡ *"የጽዮንን ልጅ፡ 'እነሆ÷ ጻድቅ÷ የዋህ ንጉሥሽ፡ በአህያዪቱና በውርንጫዋ ላይ ተቀምጦ፡ ወደአንቺ ይመጣል!' በሏት፡፡"* የሚለውም የነቢያት ቃል፡ በእርሱ መፈጸሙን በማሳየት፡ በሠረገላ ሳይኾን፡ በአህያ ውርንጭላ ላይ ተቀምጦ፡ ወደኢየሩሳሌም የገባው፡ በዚሁ ዕለት መኾኑ ይዘከራል፡፡

የ"ሆሣዕና" በዓል፡ በተለይ፡ ለእኛ ለኢትዮጵያውያን፡ የጠለቀና የመጠቀ÷ የረቀቀና የገዘፈ፡ አማናዊ ትርጉምና ሕይወታዊ መልእክት አለው፤ ይኸውም፡ በዚያች ዕለተ ሆሣዕናና ከዚያች ቀን ጀምሮ፡ እኛ፡ ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ያደረግነውና አንሱንም እያደረግን ያለነው ሆሣዕናዊ አቀባበል፡ እግዚአብሔር በሚያየውና በሚወድደው፡ የ"እውነት መንፈስ" ኾኖ፡ እስከዛሬ፡ በዚያው የቀጠለ ሲኾን÷ በአይሁድ ዘንድ የነበረውና አንሱንም ያለው አቀባበል ግን፡ በ"ሐሰት መንፈስ" ኾኖ፡ እስከዛሬም፡ በዚያው የቀጠለ መኾኑ፡ ይኸው በግልጽ እየታየ በመረጋገጥ ላይ ይገኛል፡፡

አዎን! አይሁድ፡ በካህናትና በሕዝብ አለቆቻቸው ምክር፡ በዚያች የ"ሆሣዕና" ቀንና ከእርሷ በኋላ፡ እስከትንሣኤው ሌሊት ባለው፡ መላው ሳምንትና እስከዛሬ በእርሱ ላይ፡ ያለማቋረጥ የቀጠሉት፡ የጥላቻና የጭካኔ ግብራቸው፡ እያጋለጣቸው እንደሚገኝ፡ ይኸው በገሃድ ይታያል፡፡ ኢትዮጵያውያን ግን፡ ያ፡ ስለእርሱ፡ በነቢያቱ የተነገረውና በብሉያቱ የተጻፈው ቃል ኹሉ፡ በዚያች ዕለትም ኾነ፡ ከዚያ በፊት÷ ከዚያም በኋላ÷ እስከዛሬና ወደፊትም÷ ለዘለዓለምም፡ ለእርሱ፡ ለኢየሱስ ክርስቶስ ደርሶ÷ በእርሱ የተፈጸመ መኾኑን አምነው፡ ይኸው፡ በእርሱ ንጉሥነትና በቅድስት እናቱ ድንግል ማርያም ንግሥትነት በምትመራው፡ በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት ሥር እየተዳደሩ ይኖራሉ፡፡

ይህም፡ እኒሁ ኢትዮጵያውያን፡ በየዓመቱ፡ በዕለተ ሆሣዕና፡ ስለበዓሉ ከሚያካኺዱት፡ ከሃይማኖታዊውና ከምግባራዊው÷ ከጸሎቱና ከማኅሌቱ÷ ከቤተሰባዊውና ማኅበራዊው ሥርዓት ጋር፡ *"ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ኀበ እግዚአብሔር"* እና *"ምዓ አንበሳ ዘእምነገደ ይሁዳ"* የሚሉትን፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ቃላት፡ ብሔራዊና መንግሥታዊ ማኅተማቸው አድርገው÷ በሀገራዊውና በሕዝባዊው ሰንደቅ ዓላማቸውም ላይ አሥፍረው፡ እነሆ፡ በሕያውነት፡ ለዝንተ ዓለም፡ በይፋ ሲጠቀሙባቸው በመኖራቸው፡ ተረጋግጠ ታውቋል፡፡

የሆሣዕናው በዓል፡ በኢትዮጵያውያን ዘንድ የሚከበረው፡ በአይሁድ ዘንድ ተደርጎ በነበረው፡ በ"ሐሰት መንፈስ" እና "የሐሰት አባት በኾነው፡ በዲያብሎስ አምልኮ" ሳይኾን፡ እንዲህ፡ እግዚአብሔር በሚያየውና በሚወድደው፡ በ"እውነት መንፈስ" እና "ራሱ እውነት በኾነው፡ በወልደ አብ ወልደ ማርያም ኢየሱስ ክርስቶስ አምልኮ" ነው፡፡

“ማኅትወ ሰንበት ዘሆሣዕና” ወይም፡ *“ሠርከ ሰንበት ዘሆሣዕና እሑድ”* በምትባለው፡ በሆሣዕና በዓል ዋዜማ÷ ማለትም፡ በዕለተ ቀዳሚት ሰንበት፡ ካህናቱ፡ በሠርክ ሰዓት ላይ (ወደ ምሽቱ ግድም)፡ በሚቆሙት ማኅሌት፡ የበዓሉን ሥርዓተ ጸሎት፡ ይጀምራሉ። ያም ሥርዓተ ጸሎት፡ ኢትዮጵያዊው ካህንና ማኅሌታይ፡ ቅዱስ ያሬድ፡ *“በእምርት ዕለት በዓልነ፤ ንፍኑ ቀርነ፡ በጽዮን፤ ወሰብኩ፡ በደብረ መቅደሰየ። እስመ ይቤ፡ 'ዛቲ ዕለት፡ በዓለ እግዚአብሔር፤' ሆሣዕና በአርያም! ቡሩክ አንተ፡ ንጉሠ እስራኤል!”* ማለትም፡ *“ተአምር በታየባት በበዓላችን ቀን፡ በጽዮን፡ ቀንደ መለከቱን ንፉ! በመቅደሴ ተራራም ላይ ሰበኩ! 'ይህች ዕለት፡ የእግዚአብሔር በዓል ናት፤' ይላልና። ሆሣዕና በአርያም! የእሥራኤል ንጉሥ አንተ፡ ቡሩክ ነህ!”* ሲል፡ በደረሰው የዝማሬ ቃልና በቃኘው ጥዑም ዜማ እየታጀበ ይቀጥላል።

ቅዱስ ያሬድ፡ በመንፈስ ቅዱስ ተመልቶ፡ ይህን የምስጋና በረከት የደረሰው፡ *“እግዚአብሔርሰ፡ ንጉሥ ውእቱ እምቅድመ ዓለም!”÷ “ወወሀብኮሙ ሲሳዮሙ፡ ለሕዝበ ኢትዮጵያ!”÷ “ይገንዩ ቅድሜሁ ኢትዮጵያ!”* ማለትም፡ *“በንጉሥነቱ አምነው፡ በአምልኮ ለሚሰግዱለትና በእውነት ለሚገዙለት÷ እርሱም፡ ምግባቸውን አትረፍርፎ ለሚሰጣቸው፡ ለኢትዮጵያና ለሕዝቧማ፡ እግዚአብሔር፡ ዓለም ከመፈጠሩ በፊት አንሥቶ፡ ምንጊዜም ንጉሣቸው ነው!”* የሚለውን፡ የነቢዩን፡ የቅዱስ ዳዊትን መዝሙር መሠረት አድርጎ፡ “ዛሬም፡ እውነተኞቹ እሥራኤል ለኾንነው፡ ለእኛ ለኢትዮጵያውያን ንጉሣችን መኾንህን፡ በገሃድና በይፋ ታሳውቅ ዘንድ፡ እንደነቢያቱ ቃል፡ እንዲህ ተገልጸህ መጣህ!” ለማለት መኾኑን እንድታስተውሉት ያስፈልጋል።

የሆሣዕና እሑድንም ሌሊት፡ *“ወእንዘ ሰሙን፡ በዓለ ፋሲካ፡ ቀርቡ አርዳኢሁ፡ ለአምላክ ጽድቅ፡ ኀበ ደብረ ዘይት፡ ሙራደ ዐቀብ፡ ሀገረ እግዚአብሔር። ወተቀበልዎ፡ ሕዝብ ብዙኃን÷ አዕሩግ ወሕፃናት፤ ነሢኦሙ፡ አዕጹቀ በቀልት፤ እንዘ ይብሉ፡ “ሆሣዕና በአርያም!' ተጽዒኖ ዲበ ዕዋል፤ ቦአ ሀገረ ኢየሩሳሌም÷ በትፍሥሕት÷ ወበሓሤት፤ ይሁበሙ፡ ኃይለ÷ ወሥልጣነ።”* ማለትም፡ *“የእውነት አምላክ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ የፋሲካ በዓል በሚከበርባት ሳምንት ዋዜማ፡ የእግዚአብሔር አገር ወደ ኾነችው፡ 'ደብረ ዘይት' ወደምትባለው፡ የወይራ ዛፍ ተራራ ቊልቊለት ላይ በደረሰ ጊዜ፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ወደእርሱ ቀረቡ፤ ብዙ ሕዝብ÷ ታላላቆችና ሕፃናትም ተቀበሉት፤ እነርሱም፡ የዘንባባ ዝንጣፊ ይዘውና 'ሆሣዕና በአርያም!' እያሉ፡ አጅበውት፡ ኃይልና ሥልጣን የሚሰጣቸው እርሱ፡ በአህያ ውርንጫ ላይ ተቀምጦ፡ በታላቅ ደስታ፡ ወደኢየሩሳሌም ከተማ ገባ።”* በሚለው ያሬዳዊ መዝሙር ቀጥለው፡ ማኅሌቱ፡ በፍጹም ተመስጦና አንቃዕድዎ (ፈጣሪን በማሰብ) ደምቆ ያድራል።

በነግህ፡ የቊርባን ሥርዓተ ቅዳሴ ከመጀመሩ በፊት፡ ማኅሌታውያኑ መዘምራን፡ *“'ሆሣዕና በአርያም!' እየተባለ፡ በዕለተ ሆሣዕና፡ ወደኢየሩሳሌም የገባው፡ አማናዊው ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ይህ ነው!”* በማለት፡ መሥዋዕቱን፡ ከቤተ ልሔም ይዘው የሚመጡትን፡ ቀዳስያኑን ካህናት አጅበው፡ ኹሉም፡ በአንድነት፡ በቤተ ክርስቲያኑ የምዕራብ ደጃፍ አንጻር ይቆማሉ።

በመሪኔታው መሪነት፡ ማኅሌታውያኑ፡ *“ሃሌ ሉያ! ሃሌ ሉያ! ባሕ ውስተ ሀገር! ወበዊአክሙ፡ ትረክቡ ዕዋለ አድግ እሡረ፤ ፍትሕዎ÷ ወአምጽእዎ ሊተ።”* ደግሞም፡ *“ሃሌ ሉያ! አልጺቆ ኢየሱስ ኢየሩሳሌም፡ ርእያ ለሀገር፤ ወይቤላ፡ 'ሶበ ተአምሪ ጽዮን! ነዋ ንጉሥኪ! በጽሓ ብርሃንኪ! ዮም ሰላምኪ! ተፈሥሒ በሕዝብኪ! ይትኀፈሩ ጸላእትኪ! ዮም ሰላምኪ! ሰላምኪ ዮም÷ ሰላምኪ!'”* ማለትም፡ *“ለሀልውናህ፡ ጥንት÷ ፍጻሜ ለሌለህ፡ ለአንተ፡ ምስጋና ይገባሃል! ወደከተማ ግቡ! ስትገቡም፡ የታሠረ የአህያ ውርንጫን ታገኛላችሁ፤ ፈትታችሁም፡ አምጡልኝ፤”*

“ጌታችን ኢየሱስ፡ ኢየሩሳሌም ሊደርስ ሲቃረብ፡ ከተማዪቱን አይቶ፡ 'ጽዮን ሆይ! አውቀሽ ብትቀበዪው፡ ንጉሥሽ፡ ይኸውልሽ! ብርሃንሽ፡ መጣልሽ! ሰላምሽ፡ ዛሬ ነው! በሕዝብሽ ደስ ይበልሽ! ጠላቶችሽ ይፈሩ! ሰላምሽ፡ ዛሬ ነው! አዎን÷ ዛሬ፡ የሰላምሽ ቀን ነው!'” የሚለውን መዝሙር፡ እየተቀባበሉ ያዜማሉ።

ከዚህ በኋላ፡ የቤተ ክርስቲያኑ የምዕራብ ደጃፍ እንደተዘጋ፡ ከውጭ፡ ፍሬ ሰሞነኛው ዲያቆን፡ በመሶበ ወርቅ ያኖረውን፡ የመሥዋዕቱን ኅብስተ አኰቴት፡ በራሱ ላይ እንደተሸከመ፥ ሠራዒው ዲያቆንም፡ የቁርባኑን የወይን ጽዋ እንደያዘ፡ በመካከል ቆሞ፡ *"አርኅዉ ኆኃተ መኳንንት! አርኅዉ ኆኃተ መኳንንት! አርኅዉ ኆኃተ መኳንንት!"* ማለትም፡ *"እናንት መኳንንት! ደጃፎችን ክፈቱ!"* የሚለውን ቃል፡ ከመዝሙራቱ ጠቅሶ፡ በዕዝል ዜማ፡ ለ፪ ጊዜያት ያሰማል፡፡ ዋናው ቀዳሽ ካህንም፡ ከመቅደሱ ውስጥ ኾኖ፡ *"መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሓት! መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሓት! መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሓት!"* ማለትም፡ *"ክብር ምስጋና የሚገባው፡ ይህ ንጉሥ፡ ማነው?"* እያለ በመጠየቅ፡ ከዚያው፡ ከመዝሙራቱ የሚጠቀሰውን ቃል፡ በዕዝል ዜማ፡ ለ፪ ጊዜያት እያሰማ ይመልስለታል፡፡

በ፫ኛው ጊዜ፡ ዲያቆኑ፡ በዚያው የዜማ ስልት፡ *"እግዚአብሔር፡ አምላከ ኃያላን፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሓት!"* ማለትም፡ *"ክብር ምስጋና የሚገባው፡ ይህ ንጉሥ፡ የኃያላን አምላክ፡ እግዚአብሔር ነው!"* የሚለውን ቃል፡ ለ፫ ጊዜያት በማሰማት፡ ምላሹን ይሰጠዋል፡፡

በመጨረሻ፡ ካህኑ፡ በልዩ የወረብ ዜማ፡ *"ይባእ ንጉሠ ስብሓት! ይባእ አምላከ ምሕረት!"* ማለትም፡ *"የምስጋናው ንጉሥ፡ ይግባ! የምሕረቱ አምላክ፡ ይግባ!"* እያለ፡ የቤተ ክርስቲያኑን ደጃፍ ይከፍተዋል፡፡ በዚህ ጊዜ፡ ቀዳስያኑም፥ መዘምራኑም፥ ካህናቱም፥ ሕዝቡም ኹሉ፡ የኢየሱስ ክርስቶስና የድንግል ማርያም ምሳሌ የኾነውን መሥዋዕቱንና ቍርባኑን እንዳጀቡ፡ በኅብረት፡ ይህንኑ ዝማሬ፡ እያሰሙ፡ ወደቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ ይዘልቃሉ፤ ከመቅደሱ በር ሲደርሱም፡ ቀዳስያኑ፡ ወደቅድስተ ቅድሳቱ ይገባሉ፤ መዘምራኑም፡ ወደቅኔ ማኅሌታቸው ይመለሳሉ፡፡

የሥርዓተ ቅዳሴው ጸሎት አልቆ፡ ወደፍሬ ቅዳሴው ከመግባታቸው በፊት፡ ለበዓሉ ከተመደቡት፡ ከአዲስ ኪዳኑ መልእክታት ምንባቦች በኋላና ከምሥራቹ (ከወንጌሉ) የአዋጅ ቃል ንባብ አስቀድሞ፡ ከብሉዩ ኪዳን መዝሙራት መካከል ተጠቅሶ የሚዘመረው ምስባክ፡ *"ቡሩክ ዘይመጽእ፡ በስመ እግዚአብሔር፤ ባረክናክሙ፡ እምቤተ እግዚአብሔር፤ እግዚአብሔር እግዚእ፡ አስተርአየ ለነ፡፡"* ማለትም፡ *"በእግዚአብሔር ስም የሚመጣ፡ ቡሩክ ነው፤ በእግዚአብሔር ቤት ኾነን፡ መረቅናችሁ፤ ጌታ እግዚአብሔር፡ ለእኛ ተገለጠ፡፡"* የሚለው ነው፡፡ (መዝ. ፳፫፥ ፯-፲፤ ፷፯፥ ፴፩፤ ፸፩፥ ፱፤ ፸፫፥ ፲፪-፲፬፤ ፻፲፯፥ ፳፮-፳፯፡፡ ማቴ. ፳፩፥ ፩-፲፯፡፡ ማር. ፲፩፥ ፩-፲፩፡፡ ሉቃ. ፲፱፥ ፳፰-፵፰፡፡ ዮሐ. ፲፪፥ ፲፪-፲፮፡፡)

ምንባብ፡- ዕብ. ምዕ. ፯፥ ቁ. ፩-፫፤
፩ኛ. ጴጥ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፩-፲፤
ሓዋ. ምዕ. ፳፰፥ ቁ. ፳፫-፴፩፡፡

ምስባክ፡- መዝ. ፻፲፯፥ ቁ. ፳፮-፳፯፤

ቡሩክ ዘይመጽእ፡ በስመ እግዚአብሔር፤ በእግዚአብሔር ስም የሚመጣ፡ ቡሩክ ነው፤
ባረክናክሙ፡ እምቤተ እግዚአብሔር፤ ከእግዚአብሔር ቤት መረቅናችሁ፤
እግዚአብሔር እግዚእ፡ አስተርአየ ለነ፡፡ ጌታ እግዚአብሔር፡ ለእኛ ተገለጠ፡፡

ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፳፩፥ ቁ. ፩-፲፯፡፡

<u>የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤</u>

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቍጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ፡፡